T083 TKL 1 (12) 1506 Luận Tam Pháp Đội Q.trung

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1506 - LUAÄN TAM PHAÙP ÑOÄ, Quyeån Trung 1

LUAÄN TAM PHAÙP ÑOÄ
QUYEÅN TRUNG
(Tieáp theo phaåm Ñöùc)

Hoûi: Tröôùc noùi Chaân do laø Cuï, Phöông tieän vaø Quaû, trong ñoù ñaõ noùi veà Cuï vaø Phöông tieän, vaäy theá naøo laø Quaû? Ñaùp: Laø Phaät, Phaät Bích chi, Thanh vaên, ñoù laø ba quaû. Hoûi: Laø quaû thuoäc caùi gì? Ñaùp: Laø thuoäc Giôùi, Thöôïng chæ vaø Trí. Hoûi: Nay noùi chaân do. Chaân do chính laø ñaïo, quaû cuõng laø ñaïo chaêng? Ñaùp: Quaû naøy noùi laø höõu dö, tröôùc noùi laø voâ dö, Voâ dö Baùt Nieát- baøn, cho neân khoâng coù loãi. Phaät laø ngöôøi lìa heát thaûy chöôùng ngaïi, ñaït ñöôïc möôøi Löïc, boán voâ uùy, ñaït ñöôïc heát thaûy Phaät phaùp, khoâng khaùc vôùi giôùi-ñònh-hueä cuûa chö Phaät. Phaät Bích chi laø töï giaùc ngoä, khoâng nhôø ai. Thanh vaên laø do ngöôøi khaùc giaûng noùi maø ñaït ñöôïc. Laïi nöõa, giaûi thoaùt coù ñuû hai thöù: Taâm bi vaø chaùn. Neáu töø taâm bi ñaày ñuû ñaéc ñaïo laø Phaät. Chaùn coù hai thöù, moät laø do mình coù, hai laø do ngöôøi khaùc maø coù. Töï mình coù laø Phaät Bích chi. Do ngöôøi khaùc maø coù laø Thanh vaên. Laïi nöõa, bieát heát, bieát cuøng khaép, ñaày ñuû coâng ñöùc, xa lìa moïi ñieàu aùc laø Phaät. Tuy lìa aùc, nhöng Phaät Bích chi coøn nhieàu vieäc khoâng baèng Phaät. Thanh vaên döïa vaøo ngöôøi khaùc ñeå lìa aùc. Hoûi: Theá naøo bieát chö Phaät khoâng khaùc nhau? Thanh vaên cuõng laïi nhö vaäy sao? Ñaùp: Thanh vaên, thì ly duïc, chöa ly duïc, vaø A-la-haùn coù söï khaùc nhau laø do phaân bieät Caên. Tín ñöùng ñaàu trong naêm Caên; do nöông vaøo naêm Caên coù ba haïng: haï; trung, thöôïng cho neân Thanh-vaên coù taát caû caùc ñòa sai khaùc. Hoûi: Theá naøo laø ly duïc? Ñaùp: Duïc laø Tín giaûi, kieán ñaùo vaø Thaân cöùng. Laáy Tín laø ñoä ñöøng

SOÁ 1506 - LUAÄN TAM PHAÙP ÑOÄ, Quyeån Trung 2

ñaàu cho neân noùi Tín giaûi thoaùt. Do hueä laøm ñoä ñaàu tieân, cho neân noùi laø Kieán ñaùo. Ñeàu coù hai thöù naøy laø Thaân chöùng. Voâ löôïng chuûng aáy, nay chæ noùi Tín giaûi thoaùt laø Thöôïng löu, Haønh, voâ haønh Baùt Nieát Baøn. Thöôïng löu Baùt Nieát Baøn, Haønh baùt Nieát Baøn, voâ haønh baùt Nieát Baøn, ba

thöù naøy laø Tín giaûi thoaùt. Thöôïng löu (doøng treân) laø yeâu thích vieäc daãn tôùi choã cao hôn, vaû laïi doøng laø ñaïo, töø coõi duïc daãn leân treân neân goïi laø Thöôïng löu. Haønh Baùt Nieát-baøn, thì haønh laø höõu vi, duøng nhieàu phöông tieän vaø ñaïo, duyeân vôùi haønh ñi tôùi voâ vi, neân goïi laø Haønh Baùt Nieát Baøn. Voâ haønh Baùt Nieát Baøn, thì voâ haønh laø voâ vi, ít duøng phöông tieän vaø ñaïo, duyeân nôi voâ vi ñi tôùi voâ vi, goïi laø voâ haønh Baùt Nieát Baøn. Ñoù laø ba thöù Tín giaûi thoaùt. Hoûi: Theá naøo laø Kieán ñaùo? Ñaùp: Kieán ñaùo laø Trung Sinh Baùt Nieát Baøn, cuõng laø thöôïng löu, kieán ñaùo cuõng coù ba thöù: Trung Baùt Nieát Baøn, Sinh Baùt Nieát Baøn vaø Thöôïng löu Baùt Nieát Baøn. Trung Baùt Nieát Baøn laø thaân naøy cheát roài, chöa sinh ñôøi soáng khaùc, khoaûng giöõa naøy ñaéc ñaïo roài Baùt Nieát Baøn, nhö ñoùm löûa nhoû, chöa rôùt ñaõ taét. Nghóa naøy cuõng vaäy, Sinh Baùt Nieát Baøn laø nhö löûa chaïm tôùi ñaát môùi taét. Nhö vaäy laø baét ñaàu sanh, thöù töï ñaéc ñaïo roài Baùt Nieát Baøn. Coøn thöôïng löu, nhö treân ñaõ noùi. Coõi Voâ saéc cuõng nhö vaäy. Ba thöù naøy laø Kieán ñaùo. Hoûi: Theá naøo laø Thaân chöùng? Ñaùp: Thaân chöùng laø Haønh, voâ haønh, Sinh Baùt Nieát Baøn. (Tröôùc ñaõ noùi) Hoûi: Khoâng vì noùi laïi sao? Ñaùp: Khoâng. Khaùc coõi cho neân lìa coõi Duïc vaø lìa coõi Saéc laø töø heát hai thöù trung aám. Chaúng phaûi trung aám coù ôû coõi voâ saéc. Laïi nöõa, tröôùc noùi laø khoâng giaûi thoaùt, coøn Thaân chöùng coù giaûi thoaùt. Giaûi thoaùt seõ noùi sau. Hoûi: Ly duïc, theá naøo laø chöa ly duïc? Ñaùp: Chöa ly duïc laø thöù taùm, Tu-ñaø-hoaøn vaø Baïc-ñòa, ñoù laø ba baäc chöa ly duïc. Hoûi: Theá naøo laø thöù taùm, neáu keå thì phaûi thöù nhaát, khoâng phaûi thöù taùm. Ban ñaàu laø Höôùng (Höôùng Tu-ñaø-hoaøn) sau ñeán A-la-haùn, phaûi chaêng thöù taùm neân laø A-la-haùn? Ñaùp: Khoâng phaûi quaùn nhö vaäy, nhö ngöôøi coù taùm ngöôøi con, thì khoâng goïi ngöôøi con lôùn nhaát laø thöù taùm, maø goïi ngöôøi con nhoû laø thöù taùm. Nhö vaäy, taùm baäc coâng ñöùc cuûa ñöùc Theá Toân (coâng ñöùc töû) laáy A- la-haùn laøm lôùn, do caùc laäu ñaõ heát; laáy töôùng ban ñaàu laøm nhoû, neân goïi

laø thöù taùm. Hoûi: Theá laø sao? Ñaùp: Böïc thöù taùm laø Tín, Tueä vaø Caâu giaûi thoaùt. Toäc taùnh naøy bao goàm con ngöôøi, khi aáy ñaày ñuû loøng tin vaø trí tueä nhö vaäy, hoaëc loøng tin maïnh, trí tueä tuøy theo, hoaëc trí tueä maïnh, loøng tin tuøy theo, hoaëc caû hai ñeàu maïnh ñeàu tuøy theo thì sinh Phaùp trí. Ñaõ töï tin maø haønh laø ñoän caên, töø phaùp maø haønh laø trung caên, töø tin vaø phaùp maø haønh laø lôïi caên. Ba loaïi naøy goïi laø thöù taùm. Laïi ñaõ kieán ñeá neáu tin maïnh laø troïn ñuû baûy laàn (cöïc thaát); tueä maïnh laø trong; caû hai ñeàu maïnh laø Gia gia. Ñaây laø kieán ñòa. Neáu vöôït leân Tu ñòa laø ôû Baïc ñòa. Neáu tin maïnh thì moät laàn qua laïi sinh töû. Tueä maïnh laø trung; caû hai ñeàu maïnh laø Nhaát chuûng. Neáu lìa duïc cuûa coõi Duïc, maø tin maïnh laø Tín giaûi thoaùt, Tueä maïnh laø Kieán ñaùo; caû hai ñeàu maïnh laø lìa saéc ñaéc thaân chöùng. Neáu taát caû laäu heát, tn maïnh laø Tueä giaûi thoaùt; tueä maïnh laø Caâu giaûi thoaùt. Ñaày ñuû ñaéc giaûi thoaùt ñeàu vöôït troäi cuõng laø caâu giaûi thoaùt. Laïi nöõa, tin maïnh laø haøng ñoän caên; tueä maïnh laø trong caên; caû hai ñeàu maïnh laø lôïi caên. Thöù

töi nhö theá maø höôùng leân. Hoûi: Ñaõ noùi roäng veà thöù taùm, daàn daàn phaùt sinh röøng coâng ñöùc, nhöng khoâng bieát goïi ñoù laø gì? Ñaùp: Goïi laø ngöôøi Tu-ñaø-hoaøn. Ñoù laø Cöïc thaát (troïn ñuû baûy laàn sinh töû), Gia gia vaø Trung. Truï Sô quaû caàu Tu-ñaø-hoaøn thöù hai, ñoù laø ñaïo. Höôùng leân treân laø ñaïo neân goïi laø hoaøn. Thaân kieán, giôùi, ñaïo, nghi ñoaïn, heát ñoïa neûo aùc, haøng ñoän caên nhaän dieäu laïc trong trôøi ngöôøi troïn ñuû baûy laàn roài Baùt Nieát baøn. Gia gia cuõng truï ôû Sô quaû, ñaõ tröø heát ba Kieát, coøn moät ít thuoäc Tö duy ñoaïn neân phaùt sinh ôû giai ñoaïn aøy, töø gia ñeán gia maø Baùt Nieát baøn. Trung laø khoaûng giöõa hai loaïi noùi treân: Khoâng moät höôùng töø gia ñeán gia maø baùt Nieát baøn, Khoâng moät höôùng nhaän ñuû baûy laàn sinh choán Trôøi ngöôøi roài Baùt Nieát baøn, maø ôû trung gian naøy Baùt Nieát baøn. Hoûi: Laø Tu-ñaø-hoaøn, coøn theá naøo laø Baïc ñòa? Ñaùp: Baïc ñòa laø Nhaát lai, Nhaát chuûng vaø Trung, Vì kieát cuûa Duïc giôùi truï laïi raát moûng yeáu neân goïi laø Baïc ñòa. Nhaát-lai laø ñaây maïng chung sinh leân coõi Trôøi moät laàn thoâi maø Nieát Baøn. Nhaát chuûng laø thoï moät thaân höõu, roài vaøo Nieát Baøn, do coâng ñöùc ñaõ theâm nhieàu leân. Trung laø ñuû hai thöù naøy. Ba loaïi aáy goïi laø chöa ly duïc. Hoûi: A La Haùn laø theá naøo? Ñaùp: A La Haùn laø lôïi, ñoän, trung caên. A La Haùn ñöôïc goïi laø cuùng döôøng, laø ñuû khaû naêng nhaän laõnh söï cuùng döôøng.

SOÁ 1506 - LUAÄN TAM PHAÙP ÑOÄ, Quyeån Trung 4

Hoûi: Nhaän laõnh ai? Ñaùp: Laø heát thaûy chuùng sinh. Noùi A La Haùn laø coù ba böïc: Lôïi caên, Ñoän caên, Trung caên. Hoûi: Lôïi caên laø sao? Ñaùp: Lôïi caên laø truï phaùp, Thaêng tieán vaø Baát ñoäng. Thò phaùp laø lìa phöông tieän tröø phieàn naõo, neân noùi laø Truï phaùp. Thaêng tieán laø tröø phieàn naõo, caàu khaû naêng chöùng ñaéc cao hôn (thaéng) ñoù laø Ñaït trí, Thoâng trí vaø Bieän trí. Baát ñoäng phaùp laø ñaõ ñaït ñöôïc quaû cao, vaø bieän taøi khoâng lay ñoäng tröôùc moïi baøn luaän. Hoûi: Ñoän caên laø sao? Ñaùp: Ñoän caên laø Thoaùi Nieäm vaø Hoä. thaùoi phaùp, Nieäm phaùp, Hoä phaùp, ba thöù naøy laø Ñoän caên. Thoái phaùp laø lui xuoáng, khoâng phaûi Thaùnh ñeá, laø thoaùi lui xuoáng ôû Tu ñòa. Tu laø tu taäp. Khoâng tu taäp neân noùi laø thoái. Nhö hoïc kinh maø khoâng luyeän taäp thöôøng hay queân, khoâng luyeän taäp nhö vaäy laø thoái lui xuoáng Tu ñòa. Ñoù cuõng laø xeùt thaáy bònh nghieäp ham gaây tranh, vieãn haønh, neân phaûi thoaùi lui, do vaäy neân goïi laø Tu ñòa. Nieäm phaùp laø ñaõ ñöôïc A La Haùn, nhöng haønh yeáu keùm, vaø thaân cuõng yeáu keùm, môùi nghó nhö vaày: Nhöõng gì caàn laøm ta ñaõ laøm roài, ta soáng (truï) laøm gì ? Nhö vaäy, suy nghó ñeán nhieàu vieäc, suy nghó ñeán cuûa caûi, nhö aùo quaàn, trong suy nghó aáy maø boû thaân maïng. Hoä z laø khoâng thoái lui, cuõng khoâng suy nghó caùi gì khaùc, chæ duøng phöông tieän heát söùc lôùn maø hoä trì. Nhö ngöôøi ngheøo phaûi coù nhieàu phöông tieän ñeå giöõ gìn cuûa. Ñoù laø ñoän caên. Hoûi: Trung caên laø sao? Ñaùp: Trung caên laø Hueä giaûi thoaùt, Cuï giaûi thoaùt vaø Baát cuï giaûi thoaùt. Tueä giaûi thoaùt laø thaáp. Caâu giaûi thoaùt coù hai: Moät laø ñöôïc Cuï giaûi thoaùt. Hai laø Baát cuï giaûi thoaùt. Caâu giaûi thoaùt laø Tín vaø Hueä, neáu ñaõ ñöôïc hai thöù naøy thì goïi laø thaéng (vöôït hôn). Hoûi: Giaûi thoaùt laø gì? Ñaùp: Laø Duïc, Saéc vaø Dieät taän. Töùc laø giaûi thoaùt

Duïc giôùi, Saéc giôùi, dieät truï thöôïng taâm, vaø ba coõi ñeàu heát, ñoù laø ba giaûi thoaùt. Ra khoûi phieàn naõo cuõng goïi laø giaûi thoaùt. Hoûi: Giaûi thoaùt duïc laø sao? Ñaùp: Laø giaûi thoaùt heát moïi ham muoán veà noäi saéc töôûng, voâ saéc töôûng, baát tònh vaø tònh. Noäi laø beân trong chính mình, coù hai thöù, höõu saéc töôûng vaø hoaïi saéc töôûng. Saéc ôû beân trong hö hoaïi, nhö khi ngoài ôû goø maû quaùn thaáy thòt raõ rôøi töøng khuùc, maét loøi, buïng nöôùc chaûy ræ, nôi ñaïi tieåu tieän hieän ra nhöõng baát tònh. Luoân thaáy bao nhieâu laø gioøi boï nhung

nhuùc ôû ñoù, chim quaï tranh nhau aên. Tay chaân, ñaàu laâu, vung vaõi moãi nôi. Thaáy vaäy thì khoâng coøn ham muoán nöõa, lieàn nghó nhö vaày: Thaân nhö theá ñoù, maø chuùng sinh duøng noù ñeå giaän döõ, tranh caõi, ganh ñua, kieâu maïn, taïo ra voâ löôïng aùc... Nhìn roõ nhö vaäy roài, giaûi thoaùt khoûi ñieàu aùc, ngöøng taâm vaøo ñònh. Ñoù goïi laø noäi saéc töôûng baát tònh maø giaûi thoaùt. Noäi thöù hai laø hoaïi saéc töôûng, do ñònh neân nhö laø voâ saéc, laäp pheùp quaùn nhö vaày. Thaân keû khaùc cuõng theá maø thoâi! Ñoù goïi laø noäi voâ saéc töôûng töø baát tònh maø giaûi thoaùt. Tònh maø giaûi thoaùt laø nhö khi nhìn thaáy maøu aùo xanh, vaøng, ñoû, traéng kia, lieàn phaùt yù tö duy, taâm truï, khoâng bò lay ñoäng, ñoù laø tònh giaûi thoaùt. Caû ba thöù naøy laø giaûi thoaùt duïc. Hoûi: Giaûi thoaùt saéc laø sao? Ñaùp: Giaûi thoaùt khoûi saéc laø khoâng coøn ham muoán, lìa saéc, voâ saéc, truï vaøo boán thöù taâm, cuõng coøn höõu laäu; ñoù goïi laø giaûi thoaùt saéc. Hoûi: Theá naøo laø dieät taän giaûi thoaùt? Ñaùp: Taâm vaø caùc taâm töông töông öng ñieàu dieät. Ñoù goïi laø dieät taän giaûi thoaùt.

Phaåm thöù hai: AÙC

Hoûi: Ñaõ noùi roõ veà phaåm Ñöùc vôùi ba chôn ñoä. Theá naøo laø aùc? Ñaùp: AÙc laø AÙc haønh, AÙi vaø voâ minh; ba thöù naøy laø AÙc. AÙc laøm nhô baån haïnh laønh, neân goïi laø aùc, nhö keû nhô baån, goïi laø keû nhô baån, do yù öa thích ñieàu aùc, nhö heo öa thích choã dô baån. Ban ñaàu laø thaân-mieäng-yù laøm aùc, töø ñoù moïi ñieàu aùc taêng leân. AÙc haønh laø toaøn boä nhöõng vieäc laøm cuûa ngöôøi aùc. Thaân laøm chuyeän aùc, goïi laø aùc haønh cuûa thaân, (thaân haønh ñoäng aùc) mieäng vaø yù cuõng vaäy. Hoûi: Theá naøo laø AÙc haønh cuûa thaân? Ñaùp: Laø gieát, troäm cöôùp vaø daâm. Hoûi: Gieát laø sao? Ñaùp: Laø nghó ñeán, laø daïy ngöôøi laøm vaø töï laøm (Nieäm, Giaùo vaø Taùc) laø ba thöù gieát. Troäm cöôùp cuõng theá. Taø daâm cuõng vaäy, ñeàu coù ba caùch ñoù. Hoûi: Ñaõ bieát troäm cöôùp, taø daâm cuõng vaäy, chöa bieát Nieäm, laø theá naøo ? Ñaùp: Nieäm (nhôù nghó), laø taâm ham muoán, muoán sai laøm, vaø ngöôøi khaùc laøm mình vui theo. Nieäm goïi laø suy nghó, coù ba thöù: Taâm muoán

laøm, sai keû khaùc laøm, vui thaáy ngöôøi laøm. Nhö yù muoán gieát chuùng sinh, ñoù laø taâm muoán laøm. YÙ muoán sai ngöôøi gieát ñoù laø taâm muoán sai ngöôøi

laøm. Ngöôøi khaùc gieát roài, mình vui, ñoù laø vui thaáy ngöôøi laøm. Hoûi: Theá naøo laø Giaùo ? Ñaùp: Laø khuyeân baûo, ra leänh, vaø cho pheùp laøm. Khuyeân laø nhö ngoaïi ñaïo daïy gieát heo, deâ teá trôøi. Leänh laø n hö vua ra lònh cho beà toâi: Ta coù giaëc thuø, caùc khanh haõy ra ñaùnh vôùi chuùng, ñoù laø lònh sai khieán. Cho pheùp laø nhö coù ngöôøi noùi: Teân kia laø keû thuø cuûa ta, anh ñeán ñoù gieát noù cho ta. Ngöôøi naøy ñaùp: Xin vaâng. Ñoù laø cho pheùp laøm. Nhö vaäy ba thöù naøy goïi laø Giaùo. Hoûi: Theá naøo laø Taùc ? Ñaùp: Taùc laø yù töôûng nghó tôùi chuùng sinh, boû vaø ñoaïn maïng chuùng sinh. Taùc laø thi haønh söï vieäc. Neáu noùi saùt sinh, phaûi bieát ba caùch laø khuyeân gieát, ra leänh gieát vaø cho pheùp ñöôïc gieát, thì aùc haønh cuûa yù cuõng nhö vaäy. Trong ñaây, khi thi haønh gieát coù ñaày ñuû caû ba laø : Coù yù töôûng chuùng sinh khaùc, boû vaø ñoaïn maïng soáng chuùng sinh aáy. Tröôøng hôïp thaày thuoác vì khoâng hieåu muïc nhoït nguy hieåm, phaù noù neân laøm cheát ngöôøi. Ñoù khoâng phaûi thaày thuoác gieát ngöôøi, vì khoâng coù yù haïi. Tröôøng hôïp naøy, khoâng ñuû ba yeáu toá neân khoâng goïi laø saùt sinh. Hoûi: Theá naøo laø troäm cöôùp? Ñaùp: Troäm cöôùp laø töôùng ñeán vaät cuûa ngöôùi khaùc yù leùn laáy caát giöõ. Troäm cöôùp cuõng ñuû ba yeáu toá. Taïi sao ? Giaû söû coù vaät cuûa ngöôøi khaùc, mình khoâng coù yù troäm maø giöõ laáy vaät, ñoù laø do mình nhaän giöõ, hoaëc laàm do vaät töông tôï, thì khoâng phaûi laø troäm. Hoaëc nhö vaät cuûa ngöôøi khaùc khoâng coù yù leùn laáy maø giöõ thì gioáng nhö giöõ maø bieát roõ vaät aáy khoâng phaûi cuûa mình. Hoûi: Theá naøo laø taø daâm? Ñaùp: Taø daâm laø phaïm tha tho, haïm phaùp thoï vaø phaïm phi ñaïo. Ba loaïi naøy goïi laø taø daâm. Hoûi: Ñaõ noùi daâm laø goác, coøn lyù do naøo noùi taø daâm? Ñaùp: Ngöôøi coù hai: Ngöôøi xuaát gia vaø ngöôøi taïi gia. Ngöôøi xuaát gia haønh daâm, ñoù laø aùc haønh. Ngöôøi taïi gia daâm khoâng phaûi laø aùc haønh maø xaáu, taø daâm môùi laø aùc haønh. Neáu taïi gia haønh daâm bò coi laø aùc haønh thì ngöôøi Tu-ñaø-hoaøn, haønh daâm leõ ra phaûi ñoïa ñòa nguïc. Neáu khoâng phaûi vaäy, thì taø daâm chính laø aùc. Vì vaäy kinh noùi hai loaïi : daâm vaø taø daâm laø khoâng sai. Hoûi: Theá naøo laø phaïm tha thoï (ngöôøi khaùc sôû höõu thoï nhaän) ? Ñoù laø vi phaïm sôû höõu thoï nhaän cuûa ngöôøi khaùc coù ba thöù : Sôû höõu

thoï nhaän cuûa Chuû sôû höõu thoï nhaän cuûa thaân nhaân vaø sôû höõu thoï nhaän cuûa vua. Sôû höõu thoï nhaän cuûa chuû laïi coù hai thöùc : Ngöôøi con gaùi leä thuoäc ñeán tuoåi vaø coøn nhoû. Tröôøng hôïp tôùi tuoåi, theo gia phaùp cuûa phöông thoå, thì con gaùi laø thuoäc oâng chuû, neáu daâm vôùi con gaùi ñoù, laø taø daâm. Tröôøng hôïp coøn nhoû laø thuoäc oâng chuû, neáu ngöôøi con gaùi ñaõ nhaän leã vaät töø ngöôøi chuû, gaàn ñeán kyø haïn, laïi daâm vôùi ngöôøi con gaùi aáy, ñoù laø taø daâm. Sôû höõu thoï nhaän cuûa thaân nhaân : Than laø cha meï, anh em, caäu v.v... vaø döôõng nöõ. Hoaëc con gaùi bò boû maø laáy veà nuoâi ñoù laø taø daâm. Sôû höõu thoï nhaän cuûa vua : Ñoù laø phaïm daâm vôùi ngöôøi con gaùi khoâng coù thaân nhaân, khoâng coù chuû nhöng chòu söï quyeát ñònh cuûa vua. Ñoù goïi laø taø daâm. Hoûi: Theá naøo laø phaùp thoï (Ñaõ thoï nhaän theo phaùp) ? Ñaùp: Ñoù laø

phaïm daâm vôùi ngöôøi nöõ ñaõ thoï nhaän theo phaùp, coù ba thöù : Ñaõ thoï nhaän theo phaùp Hoïc, ñaõ thoï nhaän theo phaùp Trai vaø ñaõ thoï nhaän theo phaùp cuûa gia toäc. Ñaõ thoï nhaän theo phaùp Hoïc, aáy laø chuû (choàng) ngöôøi nöõ tröôùc ñaõ chaáp nhaän cho hoïc, roài sau laïi phaïm daâm, ñoù goïi laø taø daâm. Ñaõ thoï nhaän theo phaùp Trai aáy laø chuû ngöôøi nöõ tröôùc ñoù ñaõ chaáp nhaän cho ngöôøi nöõ thoï trai phaùp, sau ñoù laïi daâm, ñoù goïi laø taø daâm. Ñaõ thoï nhaän theo phaùp cuûa gia toäc aáy laø phaàn sôû höõu thoï nhaän cuûa thaân nhaân nhö noùi ôû treân. Nhöng ngöôøi soaïn kinh muoán khieán cho ñuû ba phaùp neân noùi nhaán maïnh laïi phaàn ñaõ thoï nhaän theo phaùp cuûa gia toäc, ñoù laø: Meï, chò em gaùi vaø nhöõng ngöôøi nöõ cuøng hoï, thaûy ñeàu khoâng ñöôïc phaïm, neáu phaïm laø taø daâm. Hoûi: Theá naøo laø haønh ñoäng phi ñaïo? Ñaùp: Ñoù laø daâm vôùi con gaùi, vôùi phuï nöõ môùi sinh, vaø aùi nam aùi nöõ. Ñoù goïi laø haønh phi ñaïo. Neáu ngöôøi nöõ môùi sinh nôû, sau ñoù phaïm vaøo ñöôøng khaùc (khoâng phaûi cô quan sinh duïc) goïi ñoù laø haønh phi ñaïo. Neáu cöôõng hieáp con gaùi chöa gaû goïi laø haønh phi ñaïo. Neáu daâm vôùi keû aùi nam aùi nöõ goïi laø haønh phi ñaïo. Ba haønh ñoäng naøy goïi laø haønh phi ñaïo. Hoûi: Ñieàu ñoù noùi chöa ñuû. Taïi sao? Vì coøn nhieàu loái taø daâm khaùc, nhöng ôû ñaây chöa goàm thaâu vaøo ñeå noùi. Khoâng goàm thaâu noùi thì chöa ñuû phaûi khoâng? Ñaùp: Ñaây noùi ñuû roài. Taïi sao? Tröôùc ñaõ noùi, Khoâng phaïm taø daâm vôùi nöõ, töùc daõ bieát noùi caû suùc sinh. Laïi ñaõ noùi khoâng phaïm daâm phuï nöõ môùi sinh, töùc ñaõ bieát noùi caû nhöõng caùch daâm khaùc. Cho neân ñaây ñaõ noùi ñuû. Hoûi: AÙc haønh phi nghóa naøy, phaùt sinh töø ñaâu? Ñaùp: Thaûy ñeàu töø daâm-noä-si sinh ra. Neân bieát taát caû aùc haønh ñeàu töø daâm, noä, si sinh ra.

SOÁ 1506 - LUAÄN TAM PHAÙP ÑOÄ, Quyeån Trung 8

Hoûi: Theá naøo heát thaûy ñeàu laø saùt ñaïo daâm sao? Ñaùp: Khoâng phaûi chæ laø vaäy. Chæ noùi daâm, laø do noù goàm thaâu caû thaûy. Cho neân chæ ñi tìm goác laø daâm thoâi. Heát thaûy nhöõng aùc haønh cuûa thaân, mieäng, yù seõ noùi rieâng. Hoûi: Theá naøo laø sinh töø ba thöù aùc, trong ñaáy coù loãi. Taïi sao? Khoâng phaûi do laïc hoáng, khoå thoâng (thoï laïc, khoå thoï)nhaát thôøi sinh, cuõng khoâng do phaûi giaän döõ, laïc thoï sai khieán. Daâm laø do vui thích, haønh taäp neân ham muoán laø daâm, vaäy trong ñoù giaän laø sao? Ñaùp: Chaúng phaûi laø noùi töø daâm maø sinh giaän sao? Trong ñaây laø noùi yù muoán ban ñaàu. Nhö yeâu thích haøm raêng, boä da caû suùc vaät... neân khôûi leân giaän maø gieát. Nhö vaäy, tröôùc ñaõ coù yù noåi giaän laø noù xaâm phaïm vôï mình, mình baùo thuø; sau ñoù khôûi leân yeâu thích maø haønh daâm. Nhöng yù muoán ñaàu tieân laø töø giaän maø sinh, ham muoán cuõng töø ñoù sinh, neân noùi khoâng loãi. Nhöõng chuyeän khaùc cuõng nhö vaäy. Hoûi: Tröôùc noùi heát thaûy ñeàu töø daâm-noä-si sinh ra, trong ñoù ñaõ noùi aùc haønh cuûa thaân. Nhöng chöa bieát aùc haønh cuûa mieäng laø sao? Ñaùp: AÙc haønh cuûa mieäng laø noùi khoâng thaät, khoâng hö (Baát hö ngöõ) vaø theâu deät (YÛ ngöõ). AÙc haønh cuûa mieäng coù boán thöù, nhöng chæ noùi ba, cuõng ñuû chæ roõ boán thöù. Hoûi: Theá naøo laø noùi khoâng thaät? Ñaùp: Noùi khoâng thaät laø vì lôïi cuûa mình, cuûa ngöôøi neân traùnh noùi thaät. AÙc haønh cuûa mieäng

khoâng noùi thaät, laø vì mình, vì ngöôøi, vì lôïi neân coá yù noùi khoâng thaäät. Traùnh noùi thaäät laø coá yù che giaáu, ñoù laø yù bieát, nhöng mieäng laïi noùi khaùc ñi. Vì mình laø chính maïng mình, vì ngöôøi laø thaân quen. Vì lôïi laø cuûa tieàn. Ñoù laø ba thöù, khieán khoâng noùi thaät. Coøn nhö Ñöùc Theá Toân noùi doái vì mình, vì ngöôøi, vì lôïi thì ñaïi chuùng, quyeán thuoäc ñaõ bieát, cho neân khoâng goïi laø voïng ngöõ. Hoûi: Ñaõ noùi aùc haønh cuûa mieäng noùi khoâng thaät, theá naøo laø aùc haønh cuûa mieäng noùi khoâng hö ? Noùi khoâng hö (Baát hö ngöõ) laø haønh khoâng yeâu meán, haønh bieät ly vaø caâu haønh. Haønh coù nghóa laø taïo ra lôøi noùi. Haønh khoâng yeâu meán töùc noùi lôøi ñoäc aùc (aùc khaåu). Vì yeâu meán maø noùi lôøi giaän döõ, ñoù khoâng phaûi laø aùc khaåu. Neáu khoâng nhö theá thì Ñöùc Theá Toân cuõng noùi lôøi aùc, laø do ngaøi thöông xoùt oâng Ñieàu Ñaït, maø noùi lôøi giaän döõ. Haønh ñoäng noùi maø khoâng coù loøng yeâu meán môùi laø aùc khaåu. Nhö keû muø giaän döõ la leân laø muø, tuy coù noùi thaät nhöng cuõng laø aùc yù, cho neân khoâng yeâu meán maø noùi laø aùc haønh. Haønh (noùi) bieät ly laø, tuy coù noùi thaät, nhöng noùi laøm cho chia lìa, neân cuõng laø noùi hai löôõi. Neáu noùi khoâng vì muïc ñích laøm hoï chia lìa

maø hoï vaãn chia lìa thì khoâng phaûi laø noùi hai löôõi. Neáu khoâng vaäy thì Ñöùc Theá Toân cuõng noùi hai löôõi. Ñöùc Theá Toân vì xoùt thöông keû dò hoïc, tieán tôùi ñöôïc ñoä cho laøm ñeä töû cuûa Ngaøi, laø do noùi laøm cho hoï xa lìa. Caâu haønh laø noùi ñuû caû hai loaïi vöøa neâu : Noùi lôøi khoâng thaät vaø khoâng hö. Nhö vaäy, aùc khaåu laø do noùi lôøi aùc ñoäc, cuõng goïi laø noùi hai löôõi. Hoûi: Theá naøo laø noùi theâu deät? Ñaùp: Noùi theâu deät laø noùi khoâng hôïp thôøi, khoâng thaønh thaät vaø voâ nghóa. Ba thöù noùi naøy laø noùi theâu deät. Phaân bieät thì coù voâ löôïng. Noùi khoâng hôïp thôøi, laø ñuùng luùc noùi, thì khoâng noùi, khoâng ñuùng luùc laïi noùi. Nhö khi ñi döï ñaùm cöôùi, ngöôøi kia ôû nôi ñaùm cöôùi laïi noùi chuyeän hoäi hoïp ñeàu tan raõ heát, vaïn vaät ñeàu voâ thöôøng, thaïnh aét coù suy! Ngöôøi kia noùi lôøi aáy laø chaùnh phaùp maø Phaät, Phaät Bích chi, Thanh vaên ñaõ khen ngôïi, nhöng vì noùi khoâng ñuùng luùc, cho neân ñoù laø noùi theâu deät. Noùi khoâng thaønh thaät laø nghó thaät, maø coá noùi queïo ñi, ví nhö keû Dò hoïc noùi ta laø Taùt vaân nhaõ. Ngöôøi kia nghe nghó thaäät maø noùi theâu deät theâm. Taïi sao? Vì Di hoïc aáy khoâng phaûi laø Taùt-vaân-nhaõ, anh ta nghó vaäy roài vì keû khaùc noùi ñoù laø Phaät, Boà-taùt laø Taùt-vaân-nhaõ töùc laø noùi doái. Taïi sao? Vì voán khoâng phaûi Phaät, Boà-taùt. Noùi voâ nghóa laø noùi chuyeän vui-buoàn, ca-muùa-haùt-vui, laøm heà. AÙc haønh cuûa mieäng laø thöïc hieän nhöõng caùch noùi nhö ñaõ neâu treân. Hoûi: Theá naøo laø aùc haønh cuûa yù? Ñaùp: AÙc haønh cuûa yù laø yù tham lam saân hueå vaø taø kieán. Vì hieän haønh aùc neân goïi laø aùc haønh cuûa yù. Tham laø mong muoán vaät cuaû ngöôøi khaùc. Hoûi: Neáu Tham laø mong muoán vaät cuûa ngöôøi khaùc, nhö vaäy laø noùi truøng vôùi phaàn noùi veà Nieäm (trong phaàn noùi veà saùt sinh ôû tröôùc) töùc laø noùi : taâm tham muoán, muoán sai laøm vaø ngöôøi khaùc laøm mình vui theo ? Ñaùp : Ñaây khoâng noùi truøng laëp maø laø yù ham muoán nhö vaäy. Coøn Nieäm (nghó töôûng ñeán) laø yù

ham muoán nhö vaäy, muoán haønh ñoäng. ÔÛ ñaây yù khoâng ham muoán haønh ñoäng maø muoán ñoaït laáy vaät cuûa ngöôøi khaùc. Vì tham neân muoán cuûa caûi kia veà ta. Nhö vaäy yù ñaõ nhieãm vaøo cuûa caûi nôi ngöôøi, maø tham aáy laø höôùng veà ñoà ñaïc ngöôøi. Giaän döõ laø böùc baùch ngöôøi ta vôùi yù aùc. Hoûi: Taø kieán laø gì? Ñaùp: Taø kieán laø kieán chaáp traùi ngöôïc veà nghieäp, kieán chaáp traùi ngöôïc veà quaû vaø kieán chaáp ñeàu khoâng. Ba kieán chaáp naøy goïi laø taø kieán, neáu phaân bieät thì voâ löôïng. Nhö ñaây maø hieåu khaùc ñi, cuõng goïi laø taø kieán.

SOÁ 1506 - LUAÄN TAM PHAÙP ÑOÄ, Quyeån Trung 10

Hoûi: Theá naøo laø kieán chaáp traùi ngöôïc veà Nghieäp? Ñaùp: Ñoù laø YÙ chaáp veà tònh vaø baát tònh, yù chaáp veà baát tònh vaø tònh vaø yù chaáp caû hai neâu reân laøm moät. YÙ chaáp tònh vaø baát tònh laø cho raèng thaân khaåu yù nghieäp thieän maø coù quaû baát thieän. YÙ chaáp baát tònh vaø tònh laø cho raèng thaân khaåu nghieäp baát thieän maø coù quaû thieän. YÙ chaáp caû hai laøm moät laø thaân khaåu yù nghieäp thieän, baát thieän coù quaû thieän, baát thieän. Kieán chaáp traùi ngöôïc veà quaû, cuõng gioáng nhö phaân bieät Nghieäp vöøa neâu. Nhö chaáp treân Trôøi laø khoå, Nieát baøn laø khoå ; nhö vaäy maø so saùnh quaû tònh laø do yù baát tònh. Neûo aùc laø vui, sinh töû laø vui ; nhö vaäy maø so saùnh quaû baát tònh. Neûo aùc laø khoå, khoâng khoå ; nhö vaäy maø so saùnh vôùi yù chaáp caû hai laøm moät. Hoûi: Theá naøo kieán chaáp khoâng ? Ñaùp: Laø chaáp khoâng coù nghieäp, khoâng coù quaû vaø khoâng coù chuùng sinh. Ba thöù naøy laø kieán chaáp khoâng. Khoâng coù nghieäp laø khoâng coù boá thí, khoâng coù trai (giôùi), khoâng coù noùi (phaùp), khoâng coù phöông tieän, khoâng coù laøm nghieäp thieän vaø baát thieän. Khoâng coù quaû laø laøm thieän, baát thöïc ñeàu khoâng quaû baùo, khoâng coù ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh. Khoâng coù chuùng sinh laø khoâng cha meï, khoâng coù chuùng sinh, khoâng coù söï soáng treân ñôøi, khoâng coù thaät Sa-moân, Phaïm chí. Ñoù goïi laø voâ löôïng thöù taø kieán. Ñaây laø ba loaïi yù, aùc haønh thì coù raát nhieàu loaïi. Noù laø nhaân sôû taùc cuûa heát thaûy loaïi aùc, laø nhaân sôû taùc traùi nghòch heát thaûy loaïi thieän, nhöõng taïo taùc gaây ra aáy nhö ñaõ noùi trong phaàn Giôùi ôû tröôùc. Ñaõ noùi xong chaân ñoä thöù nhaát (AÙc haønh) cuûa phaàn AÙc. Hoûi: Ñaõ noùi AÙc haønh, theá naøo laø AÙi? Ñaùp: AÙi laø Nhieãm, giaän vaø maïn, laø ba thöù aùi. AÙi laø caàu tìm. Ba loaïi (AÙi, aàu, Nhieãm) noùi chung laø moät. Hoûi: Nhieãm laø sao? Ñaùp: Nhieãm laø vöôùng maéc vaøo duïc, höõu, phaïm haïnh. Vöôùng maéc Duïc, vöôùng maéc höõu, vöôùng maéc phaïm haïnh, ñoù laø ba thöù nhieãm. Trong ñoù, duïc coù naêm: saéc, thanh, höông, vò, xuùc. Nöông vaøo ba nhieãm naøy, moãi moãi chuùng sinh vöôùng vaøo maø öa thích. Moïi vieäc khaùc thì khoâng nhö vaäy. Vöôùng maéc duïc, ñoù laø ham muoán nam, nöõ, aùi nam aùi nöõ. Nöõ ham muoán nam, nam ham muoán nöõ vaø aùi nam aùi nöõ. Keû aùi nam aùi nöõ ham muoán nöõ, nam. Hoûi: Tröôùc noùi vöôùng maéc vaøo duïc coù naêm; nay noùi nam, nöõ, aùi nam aùi nöõ, khoâng phaûi laø loãi sao? Ñaùp: Nam, nöõ, aùi nam aùi nöõ laø nhöõng vöôùng maéc saâu naëng trong

SOÁ 1506 - LUAÄN TAM PHAÙP ÑOÄ, Quyeån Trung 11

naêm duïc. Nhöõng thöù khaùc, thì khoâng baèng. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi: Ta khoâng thaáy coù saéc aùi naøo khaùc nhö, laø saéc nam nöõ yeâu meán nhau nhö laø caûnh giôùi naêm duïc. Cho neân khoâng coù gì vöôït qua aùi. Duïc coù ba thöù vi, trung, thöôïng. Vi (haï phaåm) laø nam ham muoán, trung laø nöõ ham muoán, thöôïng laø aùi nam aùi nöõ ham muoán. Ñoù goïi laø söï vöôùng maéc cuûa duïc. Hoûi: Theá naøo laø vöôùng maéc vaøo höõu? Ñaùp: Vöôùng maéc vaøo höõu laø vöôùng maéc vaøo Duïc höõu, saéc höõu, voâ saéc höõu. Ñoù laø vöôùng maéc höõu. Hoûi: Nhö ham muoán vöôùng maéc naøy thì nhö tröôùc ñaõ noùi: nam, nöõ, aùi nam, aùi nöõ, nay taïi sao noùi trong phaàn vöôùng maéc höõu. Ñaùp: Vöôùng maéc höõu laø vì chuùng sinh neân noùi; coøn vöôùng maéc duïc laø vì phieàn naõo cho neân noùi: Heát thaûy phaùp cuûa coõi duïc goïi laø duïc höõu. Neáu vöôùng maéc vaøo noù, thì goïi laø vöôùng maéc duïc höõu. Heát thaûy phaùp cuûa coõi Saéc goïi laø Saéc höõu. Neáu vöôùng maéc phaùp aáy thì goïi laø vöôùng maéc vaøo Saéc höõu. Heát thaûy phaùp cuûa coõi Voâ saéc goïi laø Voâ saéc höõu; Neáu vöôùng maéc phaùp aáy thì goïi laø vöôøng maéc vaøo Voâ saéc höõu. Ñoù laø noùi rieâng, neân khoâng coù loãi. Hoûi: Theá naøo laø vöôùng maéc phaïm haïnh? Ñaùp: Vöôùng maéc ôû phaïm haïnh laø ham muoán vöôùng maéc vaøo caùi ñaõ ñöôïc, caùi chöa ñöôïc, vaø caùi ñöôïc roài thì maát maø buoàn raàu. Vöôùng maéc ôû phaïm haïnh ñaõ ñöôïc laø chaáp tröôùc vaøo sôû ñaéc; caùi chöa ñöôïc, caùi chöa ñöôïc thì mong caàu, neáu maát thì raát buoàn raàu. Vì nghóa ñoù, cuõng töông öng noùi vöôùng maéc duïc vaø höõu: Nhö vaäy, vöôùng maéc duïc, höõu vaø phaïm haïnh, moãi thöù coù ba thaønh chín. Laïi nöõa, nhö keû ñöôïc nöõ nhaân lieàn ñaém say, chöa ñöôïc thì mong caàu, ñöôïc roài bò maát thì buoàn raàu. Nam vaø baát thaønh nam (aùi nam aùi nöõ) ham muoán tham ñaém, töông töï nhö vaäy maø thaønh chín thöù. Nhö vaäy coäng vôùi vöôùng maéc ôû phaïm haïnh, vaø höõu, phaûi noùi ñeán hai möôi baûy thöù. Hoûi: Vöôùng maéc ôû phaïm haïnh maø ñöôïc nhö vaäy, coù phaûi laø phieàn naõo? Ñaùp: Coù. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi, coù ba thöù caàu: caàu duïc, caàu höõu, caàu phaïm haïnh. Caàu, aùi, nhieãm gioáng nhö laø moät nghóa. Vaû laïi, nhö ñaõ noùi, duïc vaø phaïm haïnh thöôøng nghó laø lìa aùi. Hoûi: Neáu vaäy, thì phaïm haïnh khoâng theå thöïc hieän ñöôïc. Taïi sao? Vì vöôùng maéc vaøo höõu. Laïi nöõa, vöôùng maéc nhö ñaõ noùi, thì heát thaûy phaïm haïnh ñeàu phaûi laø vöôùng maéc höõu? Ñaùp: Ñoù laø phöông tieän maø thöïc haønh, nhö gioøng hoï Thích ñaõ laøm. Gioøng hoï Thích thöïc haønh phaïm haïnh, nhöng khoâng vöôùng maéc vaøo

SOÁ 1506 - LUAÄN TAM PHAÙP ÑOÄ, Quyeån Trung 12

phaïm haïnh, hoï vì lìa khoûi toäi phöôùc, maø haønh ñaïo, khoâng vì caàu quaû. Ngöôøi caàu quaû chính laø noùi vöôùng maéc: Ta duøng giôùi naøy, khoå haïnh naøy, phaïm haïnh naøy thì ñöôïc sinh leân coõi Trôøi. Cho ñeán haønh vöôùng maéc, yù nhieãm oâ mong caàu nhö vaäy: “Khi naøo ta ñöôïc phaïm haïnh, ñeå ta sinh vaøo coõi thieän”. Hoaëc vöôùng maéc vaøo haønh ñoäng öa thích ôû ñôøi sau, yeâu thích nhöõng haïnh ñaõ trì giöõ neáu laøm phi phaïm haïnh thì sinh hoái haän: OÂi! ta ñaõ

thoái taâm, roài buoàn raàu. Ñoù goïi laø vöôùng maéc ôû phaïm haïnh. Hoûi: Theá naøo laø giaän (saân khueå)? Ñaùp: Giaän laø vôùi chính mình, ngöôøi thaân, oaùn thuø coù söï phaãn noää. Phaãn noä vôùi mình, vôùi ngöôøi thaân, vôùi ngöôøi thuø oaùn; laø ba thöù giaän döõ. Hoûi: Theá naøo laïi noùi giaän trong phaàn AÙi naøy? Ñaùp: Giaän döõ laø tìm caùi xaáu, tìm caùi chaúng yeâu thích ñoù thoâi. Vì baûn thaân maø haønh xöû trong boán moân, (caùch), vì ngöôøi thaân, keû oaùn thuø maø cuõng haønh xöû trong boán moân. Hoûi: Laø theá naøo? Ñaùp: Laø vì mình vaø ngöôøi thaân chöa ñöôïc vui, thì tìm caàu, ñöôïc roài, thì khieán cho khoâng maát. Ñaõ chòu khoå thì caàu muoán boû, chöa gaëp khoå thì khoâng muoán khieán cho gaëp khoå. Ñoù laø boán moân haønh xöû ñoái vôùi mình vaø ngöôøi thaân. Ñoái vôùi keû oaùn, thì hoï chöa gaëp khoå, muoán laøm cho hoï gaëp khoå, hoï ñaõ gaëp khoå, muoán cho hoï khoâng theå boû. Hoï chöa ñöôïc vui, muoán laøm cho khoâng ñöôïc, ñaõ ñöôïc, muoán laøm cho mau maát. Ñoù laø vì oaùn tìm caùi xaáu, laø giaän döõ. Vì theá noùi giaän trong phaàn AÙi naøy cuõng khoâng sao. Hoûi: Theá naøo laø vì mình? Ñaùp: Vì mình laø coù ba thôøi gian tìm caàu chaúng ñöôïc lôïi, laø quaù khöù, hieän taïi, vò lai. Ngöôøi kia vì mình ñaõ tìm caàu chaúng ñöôïc lôïi, seõ tìm caàu chaúng ñöôïc lôïi, vaø hieän taïi tìm caàu chaúng ñöôïc lôïi, laøm cho mình sinh giaän. Ñoù laø vì mình maø caû ba thôøi tìm caàu chaúng lôïi cho mình, neân noåi giaän. Hoûi: Theá naøo laø vì ngöôøi thaân? Ñaùp: Ngöôøi thaân cuõng nhö vaäy. Nhö vì mình maø ba thôøi tìm caàu ñeàu chaúng ñöôïc lôïi, neân noåi giaän. Nhö theá, vì ngöôøi thaân ba thôøi tìm caàu chaúng ñöôïc lôïi, neân noåi giaän. Hoûi: Laø theá naøo? Ñaùp: Nhö ñaõ noùi, mình vaø ngöôøi thaân aùi, ñaõ tìm caàu maø chaúng ñöôïc lôïi, seõ caàu, hieän caàu cuõng chaúng ñöôïc lôïi, neân noåi giaän. Ñoù goïi laø vì ngöôøi thaân maø giaän.

SOÁ 1506 - LUAÄN TAM PHAÙP ÑOÄ, Quyeån Trung 13

Hoûi: Theá naøo laø vì ngöôøi oaùn? Ñaùp: Khaùc vôùi mình vaø ngöôøi thaân. Ñoái vôùi keû oaùn thuø thì ngöôïc laïi, thaáy hoï ñaõ caàu ñöôïc lôïi, seõ caàu ñöôïc lôïi, hieän ñang caàu lôïi cho hoï, laøm cho mình sinh giaän töùc. Mình, ngöôøi thaân, keû oaùn phoái vôùi ba thôøi gian thaønh chín loaïi giaän. Hoûi: Giaän naøy vaø giaän trong aùc haønh cuûa yù, coù khaùc nhau khoâng? Ñaùp: Ñaây döïa vaøo phöông tieän maø sinh, coøn aùc haønh giaän, kia töø voâ trí maø giaän. Hoûi: Heát thaûy chuùng sinh coù chín thöù giaän nhö nhau chaêng? Ñaùp: Giaän naøy nhö veõ treân nöôùc, treân ñaát, treân ñaù. Giaän laø tuøy chuùng sinh. Coù bao nhieâu chuùng sinh thì giaän cuõng coù ba haïng laø haï, trung, thöôïng. Nhö veõ vaøo nöôùc, lieàn maát ngay, veõ leân ñaát, thì moät chuùt môùi tan bieán, do gioù möa hay yeáu toá khaùc, coøn khaéc vaøo ñaù thì noù soáng vôùi ñaù, khoâng coøn ñaù noù môùi dieät. Nhö vaäy, chuùng sinh coù bao nhieâu laø thöù giaän, hoaëc khi giaän vöøa noåi leân, lieàn töï traùch mình: Ta khoâng phaûi laø chuùng sinh, thì phaùp töï nhieân seõ dieät, voâ löôïng khoå böùc baùch töï nhieân tieâu maát, ta khoâng nôû naøo gaây haïi cho keû khaùc, coá naåy yù aùc. Khi quaùn nhö vaäy, thì söï giaän kia töï döùt, ví nhö veõ treân nöôùc. Hay khi noåi giaän, maø khoâng kieàm cheá ñöôïc, thì nhôø thaày, baïn laønh thöông xoùt quôû traùch, môùi döøng ñöôïc, ví nhö veõ treân ñaát. Hoaëc yù aùc, khoâng chaùnh tö duy maø noåi giaän, thì Phaät, Phaät Bích chi, Thanh vaên cuõng

khoâng ngaên döøng ñöôïc. Chæ oâm theo mình cho ñeán khi dieät ñeå noù cuøng dieät, ví nhö khaéc vaøo ñaù. Ñoù goïi laø giaän döõ. Hoûi: Theá naøo laø maïn? Ñaùp: Maïn laø daáy khôûi yù thaáp, baèng vaø cao, döïa vaøo ñoù, neân goïi laø maïn. Laïi töï naâng mình leân so vôùi keû kia, neân sinh maïn. Ñoù laø ba thöù: khôûi yù ta heøn keùm, kôûi yù ta baèng vaø khôûi yù ta cao hôn. Ñoái vôùi ngöôøi giaøu coù, doøng doõi toát, thì nghó ta khoâng baèng hoï; ñoù goïi laø khôûi yù ta heøn keùm. Neáu ñoái vôùi keû giaøu khaùc, khôûi yù ta baèng hoï, ñoù laø khôûi yù ta baèng. Neáu gaëp ngöôøi giaøu coù khaùc, noåi yù: Ta hôn hoï, ñoù laø khôûi yù ta cao hôn. Hoûi: Ñaõ noùi töôùng cuûa ba thöù maïn laø: Heøn keùm, baèng, cao hôn. Laøm theá naøo ñeå bieát ñoù laø chôn ñoä? Phaân bieät heát thaûy loaïi maïn, thì coù voâ löôïng thöù. Ñaây gioáng nhö chæ môùi noùi phaàn thoâ taïp? Ñaùp: Ty maïn (nghó mình thaáp heøn) goàm coù ba loaïi: Taø maïn, Baát nhö, maïn vaø Cöïc haï maïn. Ba loaïi naøy thuoäc Ty maïn. Taø maïn laø khôûi yù cao ngaïo, ta ñaõ taïo aùc nghieäp heát söùc roài. Baát nhö maïn, laø nhaän lôøi khen taëng cuûa ngöôøi khaùc: “Toát thay! OÂng coù ñöùc lôùn”. Ta nghe roài trong loøng hoan hyû, töï nhö: Haù mình khoâng ñöôïc vaäy sao? Cöïc haï maïn laø löôøi

SOÁ 1506 - LUAÄN TAM PHAÙP ÑOÄ, Quyeån Trung 14

bieáng nghó moïi ngöôøi khoâng theå vöôït hôn ñoù. Hoûi: Theá naøo laø Ñaúng maïn (nghó mình baúng)? Ñaùp: Cuõng goàm ba thöù: Ngaõ maïn, Coáng cao maïn vaø Baát kính maïn. Ngaõ maïn laø kieán chaáp naêm aám laø Ngaõ, ñaõ trong naêm aám aùc aáy, cho laø coâng ñöùc. Coáng cao maïn laø nghó mình nhaän moïi cung phuïng cuûa ngöôøi khaùc. Baát kính maïn laø khoâng kính troïng sö tröôûng. Hoûi: Theá naøo laø Thöôïng maïn (nghó mình cao thöôïng)? Ñaùp: Laø Ñaïi maïn, Maïn ñaïi maïn vaø Taêng thöôïng maïn. Ñaïi maïn laø ñoái vôùi ngöôøi keùm, baèng mình, sinh kieâu maïn laø mình vöôït hôn. Maïn ñaïi maïn laø ñoái vôùi ngöôøi hôn mình, sinh kieâu maïn laø mình vöôït hôn hoï. Taêng thöôïng maïn laø chöa ñöôïc cho raèng mình ñöôïc maø sinh kieâu maïn. (chaân ñoä thöù hai (AÙi) trong phaåm AÙc ñaõ noùi xong) Hoûi: Ñaõ noùi AÙi, theá naøo laø voâ minh? Ñaùp: Voâ minh laø, Phi trí, Hoaëc trí, vaø Taø trí. Ba thöù naøy laø voâ minh. Voâ minh laø möôïn si laäp teân; laø phaân bieät chöõ maø noùi; töùc laø noùi söï huûy baùng cheá nhaïo cuûa si maø ñaët teân. Nhö ngöôøi coù con aùc maø baûo laø khoâng coù con. Nhö vaäy, ôû ñaây voâ minh laø minh aùc, neân goïi laø voâ minh. Hoûi: Laø theá naøo? Ñaùp: Phi trí laø khoâng bieát Höõu vi, khoâng bieát voâ vi vaø khoâng bieát “Baát khaû thuyeát”. Ba thöù khoâng bieát naøy goïi laø Phi trí. Hoûi: Hai thöù: thoï vaø khoâng thoï höõu vi trong ñoù, caùi naøo quyeát ñònh? Ñaùp: Höõu vi chaáp nhaän thoï, khoâng thoï vaø caû hai (thoï vaø khoâng thoï). Neáu phi trí thì neân bieát ñoù laø thoï si, khoâng thoï si vaø goàm caû hai ñeàu si. Thoï si thì goàm hai loaïi: töï thoï, tha thoï, AÁm, Giôùi, Nhaäp. Khoâng thoï si aáy laø ví nhö caây, coû, töôøng vaùch. ÔÛ giöõa hoaëc tha thoï, hoaëc khoâng thoï thì neân bieát laø khoâng thoï. Trong ñaây ñoái vôùi moãi moãi (AÁm, Giôùi, Nhaäp) ñeàu si aùm, goïi laø Phi trí. Nhö ñöùc Theá Toân noùi saùu Nhaäp, phi trí khoâng thaáy … Nhö theá, noùi dieãn roäng nhö trong kinh. Thoï laø nghóa Thuû (giöõ laáy). Do nghieäp vaø phieàn naõo si meâ, yù cho Ngaõ laø thuoäc veà mình, goïi

ñoù laø Thoï. Hoûi: Voâ vi laø Nieát Baøn, coù moät sao noùi coù ba? Ñaùp: Voâ vi laø Höõu dö, voâ dö vaø caû hai Tuy Nieát Baøn laø moät voâ vi, nhöng veà söï thì noùi coù hai, Höõu dö-voâ dö. Höõu dö laø nghieäp vaø phieàn naõo maø thaân naày nhaän laáy, ñoù laø Höõu dö. Khi ñoaïn heát phieàn naõo chính mình chöùng ñöôïc thì goïi laø Höõu dö. Voâ dö laø neáu nhö buoâng boû aám thoï naøy, khoâng coøn töông tuïc nhö ñeøn taét, thì Nieát Baøn ñoù goïi laø Voâ dö. ÔÛ trong ñaây, ngu si ñoái vôùi Höõu dö, Voâ dö vaø caû hai, goïi laø khoâng bieát voâ

SOÁ 1506 - LUAÄN TAM PHAÙP ÑOÄ, Quyeån Trung 15

vi. Hoûi: Theá naøo laø khoâng bieát “baát khaû thuyeát”? Ñaùp: Caùi “baát khaû thuyeát” (khoâng theå dieãn noùi), aáy laø söï thieát laäp veà Thoï, söï thieát laäp veà quaù khöù, vaø söï thieát laäp veà Dieät. Neáu khoâng bieát ba thöù naøy, goïi laø khoâng bieát” baát khaû thuyeát. Thieát laäp veà Thoï, laø chuùng sinh ñaõ thoï AÁm, Giôùi, Nhaäp cho ñoù laø moät vaø khaùc. Thieát laäp veà quaù khöù laø nhaân nôi AÁm giôùi nhaäp cuûa quaù khöù maø noùi. Nhö noùi: Ta thôøi ñoù, teân laø Cuø-tuaàn-ñaø. Thieát laäp veà Dieät laø nhö ñaõ dieät roài, nhaân nôi Thoï maø noùi. Nhö noùi: Ñöùc Theá Toân ñaû baùt Nieát baøn. Laïi nöõa, thieát laäp quaù khöù laø ngaên chuùng sinh chaáp ñoaïn; thieát laäp dieät laø ngaên chaáp coù thöôøng; thieát laäp Thoï laø ngaên chaáp khoâng. Thieáp laäp khoâng thoï laø ngaên chaáp coù. Nhö vaäy, ñoái vôùi moãi moãi söï thieát laäp ñeàu khoâng bieát, ñoù goïi laø voâ trí “baát khaû thuyeát”. Hoûi: Ñaõ noùi voâ trí, theá naøo laø Taø trí? Ñaùp: Taø trí laø thaân-bieân-ñaïo kieán; laø Thaân kieán, Bieân kieán, Ñaïo kieán. Ñoù laø ba thöù taø trí. Taø laø ñaûo ngöôïc, ñoàng nghóa vôùi phi nhö baát chaân. Thaân kieán laø kieán chaáp: Ngaõ nhaát ñònh phaûi vaäy, thuoäc veà Ngaõ nhaát ñònh phaûi vaäy vaø töï taïi haát ñònh phaûi vaäy, Ngaõ nhaát ñònh phaûi vaäy aáy laø AÁm, huyeãn hoùa, ñoàng moäng, ngöïa, tieáng vang, nöôùc, traêng, hình theå töông töï naêm AÁm maø chaáp tröôùc ñoù laø Ngaõ. Thuoäc veà Ngaõ nhaát ñònh phaûi vaäy laø giaû möôïn, chuoãi anh laïc, caây, quaû, oaùn thuø töông töï naêm aám maø chaáp tröôùc laø sôû höõu cuûa Ngaõ. Töï taïi nhaát ñònh phaûi vaäy laø caây chuoái, boït nöôùc,… töông töï caûnh giôùi naêm duïc maø chaáp tröôùc laø töï taïi gioáng nhö saéc trong khoâng tuï (khoâng thaät). Ñaây cuõng goïi laø kieán chaáp veà Thaân, Ngaõ vaø sôû höõu. Hoûi: Theá naøo laø Bieân kieán? Ñaùp: Bieân kieán laø kieán chaáp-ñoaïn, thöôøng vaø ñuû caû ñoaïn-thöôøng. Ñuû ba thöù ñoù, goïi laø bieân kieán. Bieân laø khoâng ñuùng vôùi ñaïo lyù, goïi laø bieân kieán (chaáp moät beân, hoaëc ñoaïn, hay thöôøng...) Ñoaïn, thöôøng laø chaáp theá gian coù thöôøng, voâ thöôøng, chaúng coù thöôøng, chaúng phaûi voâ thöôøng; coù bieân, voâ bieân, chaúng phaûi coù bieân, chaúng phaûi voâ bieân; chuùng sinh coù chung, chuùng sinh voâ chung, chaúng phaûi coù chung, chaúng phaûi voâ chung. Thaân naøy, maïng naøy so saùnh nhö vaäy. Goàm coù caû hai laø chaáp coù thöôøng, voâ thöôøng, höõu bieân, voâ bieân, coù chung, voâ chung. So saùnh nhö vaäy, goïi laø ba thöù bieân kieán. Hoûi: Theá naøo laø Ñaïo kieán? Ñaùp: Ñaïo kieán laø goàm Giôùi, Kieán vaø Y. Ngöôøi kia kieán chaáp troäm

laáy töø ba thöù naøy maø sinh ra: Trong ñaây Giôùi ñaõ noùi trong Chaân ñoä thöù nhaát (Ñöùc). Do giôùi naøy ñöôïc thanh tònh vaø thoï giôùi goïi ñoù laø hai thöù troäm Giôùi. Ñaây môùi laø chôn thaät, coøn moïi thöù khaùc ñeàu hö, khoâng phaûi ñoù goïi laø troäm Kieán. Chaáp ñoù laø chaân, nhaát ñònh phaûi vaäy, cuõng noù ñoù laø troäm Kieán. Thaân bò troùi buoäc nöông vaøo ñoù, (Y) nghóa laø neáu nöông vaøo giôùi vaø kieán, thì naêm aám do ñaáy, hoaëc laø troäm Kieán, hoaëc laø troäm Giôùi. Cho naêm aám laø tònh, neân bieát ñoù laø troäm Giôùi; chaáp naêm aám laø tònh. Troäm giôùi naøy maø chaáp naêm aám laø baäc nhaát, khoâng phaûi thöù khaùc, neân bieát ñoù laø troäm Kieán. Y laø döïa vaøo hai thöù vöøa neâu. Ñoù goïi laø Ñaïo kieán. Hoûi: Theá naøo laø Hoaëc trí? Ñaùp: Hoaëc trí laø khoâng hieåu gì veà Baûo (baùu), Ñeá vaø Ñònh. Khoâng hieåu Baûo, khoâng hieåu Ñeá, khoâng hieåu Ñònh. Khoâng hieåu laø khoâng quyeát ñònh maø laø nghi, cuøng nghóa vôùi do döï. Hoûi: Theá naøo laø Baûo? Ñaùp: Baûo laø Phaät Phaùp Taêng: Phaät baûo, Phaùp baûo, Taêng baûo. Phaät laø trí bieát khaép, thaønh töïu heát thaûy coâng ñöùc, lìa heát thaûy aùc. Hoûi: Lyù do naøo goïi Phaät laø baûo? Ñaùp: Do coâng ñöùc naøy. Laïi nöõa, do ñaïi töø, ñaïi bi, khoâng noùi phaùp troáng roãng, do thaân caän voâ söï (haïnh vieãn ly), do khoù ra ñôøi, nhö hoa Öu Ñaøm. Coâng ñöùc nhö vaäy khoâng theå keå heát, taát caû ñeàu thaønh töïu, neân goïi laø baûo. Phaùp vöøa laø phöông tieän vaø laø quaû cuûa phöông tieän nhö trong ñaây noùi Nieát Baøn laø phaùp baûo. Choã Phaät ôû treân heát thaûy caùc phaùp. Nhö kinh ñaõ noùi: Neáu coù phaùp Höõu vi, Voâ vi, thì Voâ vi Nieát Baøn laø baäc nhaát. Baûo naøy khoâng hö hoaïi, coù khaû naêng daäp taét moïi khoå, cho ñeán cuoái cuøng ñöôïc maùt laïnh laø phaùp khoù ñöôïc, khoâng theå noùi heát. So saùnh nhö vaäy goïi laø baûo. Taêng, trong phaàn Thanh vaên, tröôùc ñaõ noùi. Coøn Baûo aáy laø do coù phöôùc ñöùc roäng, do khoâng soáng traùi vôùi lôøi Ñöùc Theá Toân daïy, do coù ruoäng phöôùc ñieàn voâ thöôïng, do ñöôïc Ñöùc Theá Toân khen ngôïi, do khoâng theå tan hoaïi, do luoân hoøa hôïp khoâng tranh giaønh, do nhö vaäy …. So saùnh vôùi voâ löôïng coâng ñöùc thaønh töïu, neân goïi laø baûo. Hoûi: Ñaõ noùi Baûo, theá naøo laø Ñeá? Ñaùp: Ñeá laø Ñaúng, Töôùng, Ñeä nhöùt nghóa ñeá. Ñaúng ñeá, Töôùng ñeá, Ñeä nhöùt nghóa ñeá, laø ba thöù Ñeá. Ñeá laø Thaät höõu ñeá, laø Chôn ñeá, laø Baát hö ñeá, laø Nhö ñeá neân goïi laø Ñeá. Ñaúng ñeá laø Phöông tuïc cöû Toäc cöû vaø Hoïc cöû. Ñoù goïi laø ba thöù

Ñaúng ñeá. Vì hieän haønh caùc loaïi söï neân goïi laø Ñaúng ñeá. Hieän haønh caùc loaïi söï aáy chính laø nghóa Trí. Phöông tuïc cöû (do tuïc leä ñòa phöông… aán ñònh) laø nghóa nhaát ñònh phaûi nhö vaäy. Söï vaät naøy laø Ta chaáp nhaän söï vaät naøy coù teân goïi theá naøy… Nhö nöôùc, nhaát ñònh phaûi öôùt, thaám, chaûy xuoáng… Nhö theá maø so saùnh aán ñònh caùc söï vaät khaùc. Ñoù goïi laø Ñaêng ñeá. Toäc cöû (do gioøng toäc… aán ñònh) laø nhö phaùp taéc cuûa gia ñình mình aán ñònh. Hoïc cöû, laø duøng oai nghi leã tieát ñeå haønh ñoäng vaø hieåu yù kinh. Laïi nöõa,

ngaøy aên, khoâng aên ñeâm; khoâng caét coû, muøa Haï khoâng ñi… So saùnh nhö vaäy maø haønh goïi laø Ñaúng ñeá. Hoûi: Theá naøo laø Töôùng ñeá? Ñaùp: Töôùng ñeá laø Khoå, Taäp, Ñaïo. Khoå ñeá, Taäp ñeá, Ñaïo ñeá, laø ba thöù Töôùng ñeá. Do laáy töôùng cuûa söï thaät maø quaùn chieáu neân goïi laø töôùng ñeá. Töôùng laø noùi sinh, laõo, Voâ thöôøng. Töôùng laø noùi töôùng tieâu bieåu nhaát. Trong ñoù, töôùng böùc baùch laø Khoå ñeá thoáng chuyeån thaønh laø Taäp ñeá. Töôùng xuaát yeáu laø Ñaïo ñeá. Taän laø Voâ töôùng, seõ noùi rieâng. Laïi nöõa, Khoå ñeá laø aám, giôùi, nhaäp. Taäp ñeá laø daâm-noä-si. Ñaïo ñeá laø giôùi-ñònh- hueä. Goïi laø Töôùng ñeá. Hoûi: Theá naøo laø ñeä nhöùt nghóa ñeá? Ñaùp: Ñeä nhöùt nghóa ñeá, laø Taùc, Töï vaø Nieäm ñaït ñeán ngöng döùt hoaøn toaøn, goïi laø Ñeä nhaát nghóa ñeá. Taùc laø thaân nghieäp. Töï Chaùnh töï) laø khaåu nghieäp. Nieäm laø YÙ nghieäp. Ba thöù naøy ñaït ñeán ngöng döùt hoaøn toaøn goïi laø ñeä nhöùt nghóa ñeá, nghóa laø Nieát Baøn. Hoûi: Nhö Phaät noùi keä: Moät ñeá hai, Voâ, Höõu. Neáu sinh, sinh nôi hoaëc, Nan-ñaø quaùn caùc ñeá, Laø Sa Moân khoâng noùi. Nhö vaäy laø coù boán ñeá, taïi sao noùi laø moät? Ñaùp: Vì laø Ñeä nhöùt nghóa ñeá. Noùi hai Voâ, Höõu laø Nieát Baøn, (Höõu dö, Voâ dö) nhö keä ñaõ noùi Nan ñaø quaùn caùc ñeá, Laø Sa moân khoâng noùi. Nöûa baøi keä naøy töï hieåu, noùi caùc ñeá khaùc, khoâng coù loãi gì. Hoûi: Ñaõ noùi Ñeá, theá naøo laø Ñònh? Ñaùp: Ñònh laø ñònh saéc, voâ saéc, voâ laäu. Ñònh Saéc, ñònh voâ saéc, ñònh voâ laäu, goïi laø ñònh. Ñònh laø nghóa taâm haønh ôû ñònh. Ñònh Saéc laø: Thieàn, Voâ löôïng, Tröø nhaäp cuûa coõi saéc, giaûi thoaùt cuûa Thieàn thöù nhaát, thöù hai, thöù ba vaø sô nhaäp Nhaát thieát nhaäp. Ñònh Voâ saéc laø hai Nhaát thieát nhaäp

caûu boán coõi Voâ saéc. Ñònh Voâ laäu laø Voâ töôùng, Voâ nguyeän, khoâng. Thieàn Voâ laäu laø voâ laäu. Ñònh Voâ saéc laø voâ laäu. Naêm töôùng tröôùc vaø ñònh ñoaïn giôùi (coõi) heát thaûy töôùng naøy ñaõ khoâng quyeát ñònh maø coøn nghi ngôø do döï, ñoù goïi laø Hoaëc trí. Ñaáy cuõng laø meâ goaëc ôû khoå phi khoå; Taäp, Taän, Ñaïo phi Ñaïo, meâ hoaëc ôû boán ñeá nhö vaäy, vôùi ba coõi duïc, saéc, voâ saéc laø möôøi hai thöù. Hoaëc trí naøy nhö trong phaàn Aùi ñaõ noùi Voâ trí, cuõng noùi Taø trí, vaø Taø kieán, nhö trong phaàn aùc haønh cuûa yù ñaõ noùi, troäm kieán cuõng nhö vaäy ; Thaân kieán, bieân kieán ôû ba coõi khoå, troäm giôùi ôû neûo khoå vaø ba coõi. Laïi, aùi cuõng thuoäc Tö duy ñoaïn (Tu ñaïo) nhö theá maø phaân bieät thaønh chín möôi taùm kieát söû. (chaân ñoä thöù ba trong phaåm AÙc ñaõ noùi xong).

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.